

ОБУЧЕНИЕ ЗА ДИГИТАЛНИ ТРЕНЬОРИ

Изкуствен интелект и устойчивост за малки и
средни предприятия

доц. д-р Зорница Йорданова

Проект Digital Coach Intelligence

Co-funded by
the European Union

Ролята на дигиталния треньор

Свързва бизнес проблема с подходяща дигитална или организационна намеса.
Помага на SME екипа да формулира измеримо решение, а не да избира инструмент по реклама.

Организира безопасен пилот с ясни роли, данни и критерий за спиране.
Поддържа човешкия контрол и превръща резултатите в организационно учене.

Резултати от обучението

Диагностика на връзката между AI готовност и устойчивост.
Избор на подходящ use case и минимален набор от данни.
Проектиране на пилот с baseline, собственик, safeguard и проверка.
Работа с готови canvas шаблони за енергия, материали, вода и отчетност.
Фасилитиране на AI Sustainability Clinic и 90-дневна пътна карта.

Програма за 5 часа

Време	Блок	Формат	Практически резултат
00:00–00:15	Откриване и очаквания	Анкета + дискусия	Лична цел и секторен контекст
00:15–01:00	Устойчивост в SME контекст	Примери + карта	Приоритетна тема за коучинг
01:00–01:50	AI готовност и отговорна употреба	Демо + игра	Профил на готовност и риск
01:50–02:00	Пауза	—	—
02:00–03:00	Оперативни пилоти	3 мини казуса	Пилотна хипотеза
03:00–03:10	Пауза	—	—
03:10–04:00	Регулации, доказателства и растеж	Шаблони + казус	Evidence register и value proposition
04:00–04:50	Коучинг клиника и 90-дневен план	Работа по групи	Pilot Charter и roadmap
04:50–05:00	Финал	Проверка + рефлексия	Личен ангажимент

Как ще работим онлайн

Чатът се използва за кратки отговори, примери и въпроси.
Breakout групите работят с един SME казус и избират говорител.
Всеки шаблон може да се попълни в PowerPoint, Excel, Miro или общ документ.
При липса на реални данни участниците обозначават допусканията.
След всяка задача следва кратка проверка: решение, доказателство, риск, следваща стъпка.

Начална анкета: какво носите в обучението?

8 мин

Инструкции

Напишете в чата сектор или тип SME, с който работите.
Посочете един повтарящ се проблем, който компанията иска да реши.
Оценете от 1 до 5 увереността си да фасилитирате AI пилот.
Изберете едно очакване към днешното обучение.

Очакван резултат

Обща карта на секторите, проблемите и нивото на увереност.

БЛОК 1

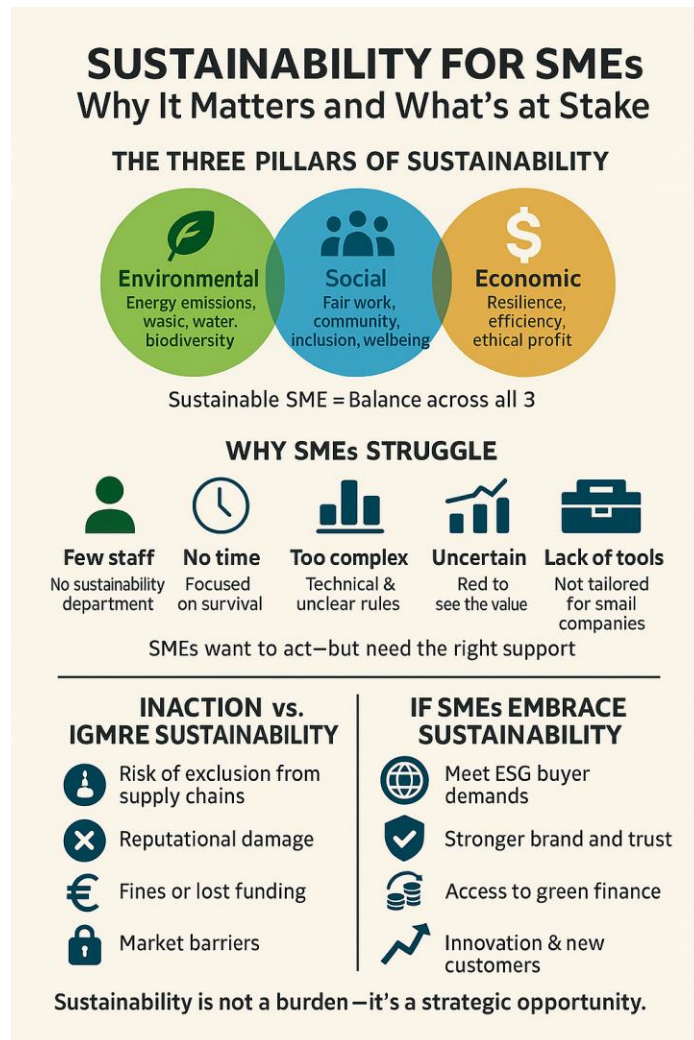
Устойчивостта през погледа на МСП

Бизнес логика, натиск от пазара и реални входни точки за коучинг

45 минути

Трите измерения на устойчивостта

Екологичното, социалното и икономическото измерение трябва да се разглеждат заедно. За малките компании началната точка често е разход, клиентско изискване или оперативен риск.

Какво променя дневния ред на МСП

Енергийни и материални разходи, които намаляват маржа.
Изисквания от големи клиенти и обществени възложители.
Очаквания за проследимост, емисии и надеждни доказателства.
Риск от прекъсване на доставки, недостиг на ресурси или климатични събития.
Възможности за финансиране, нови пазари и по-силна позиция пред купувачи.

Рамки, които влияят върху SME решенията

SDGs задават глобални цели. ESG структурира управлението и разкриването на информация. Кръговата икономика насочва към по-добро използване на ресурси. Дигиталният треньор превежда тези рамки към конкретни SME решения.

Казус: регионална верига пекарни

3 обекта, ограничен екип и високи разходи за електроенергия

Проблем

Пиково потребление на фурните, непродадена продукция и липса на общи данни.

Работна намеса

Седмичен baseline, планиране на партидите и проследяване на брака. Първо се тества организационна промяна, след това автоматизация.

Резултат / критерий

Измерват се kWh на произведена партида, непродадени бройки и марж.

Фокус за дигиталния треньор

Започнете с данните, които бизнесът вече има: сметки, продажби и производствен график.

Казус: производител на мебели

35 служители, три работни зони и B2B клиенти

Проблем

Остатъци от дървен материал, енергийни пикове и неточно планиране.

Работна намеса

Материален flow map, анализ на поръчките и тест на по-добри разкroi и графици.

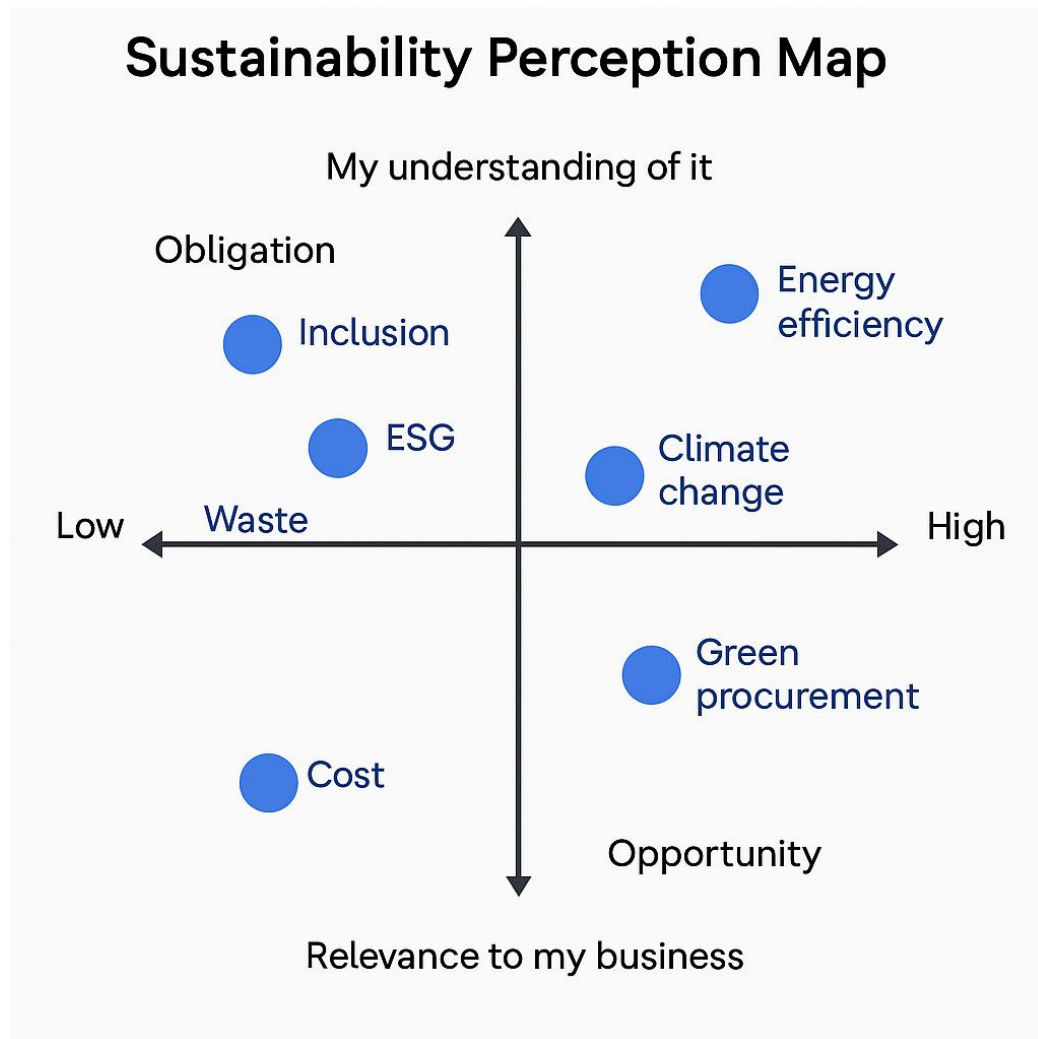
Резултат / критерий

Показатели: материален добив, брак, kWh на поръчка, срок на доставка.

Фокус за дигиталния треньор

AI има смисъл само ако подобрява конкретно решение за разкрой, график или запас.

Карта на възприятията за устойчивост

Оста X показва възприеманата релевантност за бизнеса. Оста Y показва разбирането. Зоната „висока релевантност / ниско разбиране“ е естествено начало за коучинг.

Задача 1: Sustainability Perception Map

12 мин

Инструкции

Изберете реално или измислено SME.

Поставете темите енергия, отпадъци, вода, ESG, включване и зелени доставки върху матрицата.

Маркирайте една тема с висока релевантност и ниско разбиране.

Формулирайте първия коучинг въпрос, който бихте задали.

Очакван резултат

Една приоритетна тема и един въпрос, който отваря разговор без оценяване.

Дебриф: от тема към входна точка

Приоритетът не идва от модна технология, а от бизнес значимост и пропуск в разбирането.

Различните позиции на собственика, операциите и служителите показват нужда от фасилитация.

Тема с ниска релевантност може да остане извън първия цикъл.

Добрата входна точка може да се проучи с малко данни и ограничен риск.

БЛОК 2

АІ готовност и отговорна употреба

Как се превежда бизнес проблемът към
реалистичен и безопасен АІ пилот

50 минути

Какво AI може да прави в SME контекст

Открива модели и отклонения в натрупани данни.

Подпомага прогнозирането на търсене, потребление и натоварване.

Класифицира изображения, документи или сигнали по предварително зададена цел.

Подготвя първи вариант на текст или обобщение за човешка проверка.

Подпомага решения, когато има определен собственик и право на човешка намеса.

Граници и типични заблуди

Качеството на модела не поправя неясна бизнес цел.
Прогнозата не е решение, докато няма действие след сигнала.
Повече данни не означават автоматично по-добри данни.
Генериран текст не е доказателство за екологичен резултат.
Платформа от корпоративен клас може да е непропорционална за микропредприятие.

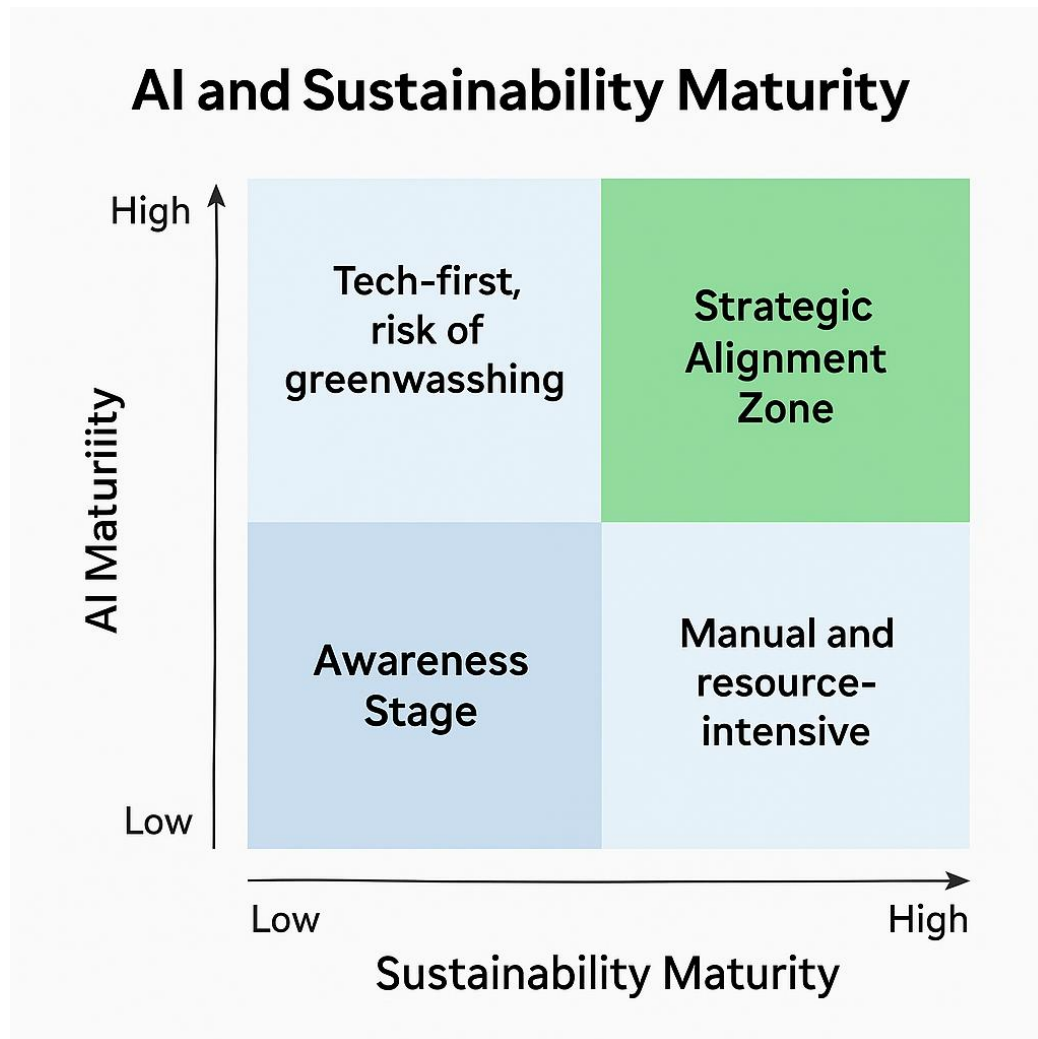
Модел за решение преди избор на инструмент

Елемент	Ключов въпрос	Пример
Проблем	Какво решение не можем да вземем достатъчно добре?	Кога да включим втора производствена линия?
Данни	Какви наблюдения имаме и колко са надеждни?	Часово потребление, поръчки, смени
Метод	Кой е най-простият метод, който помага?	Правило, тренд, прогноза, модел
Действие	Какво се случва след резултата?	Промяна на график след одобрение
Собственик	Кой има право да действа?	Оперативен мениджър
Проверка	Как ще разберем дали има стойност?	kWh на поръчка за 6 седмици

Минимална готовност за пилот

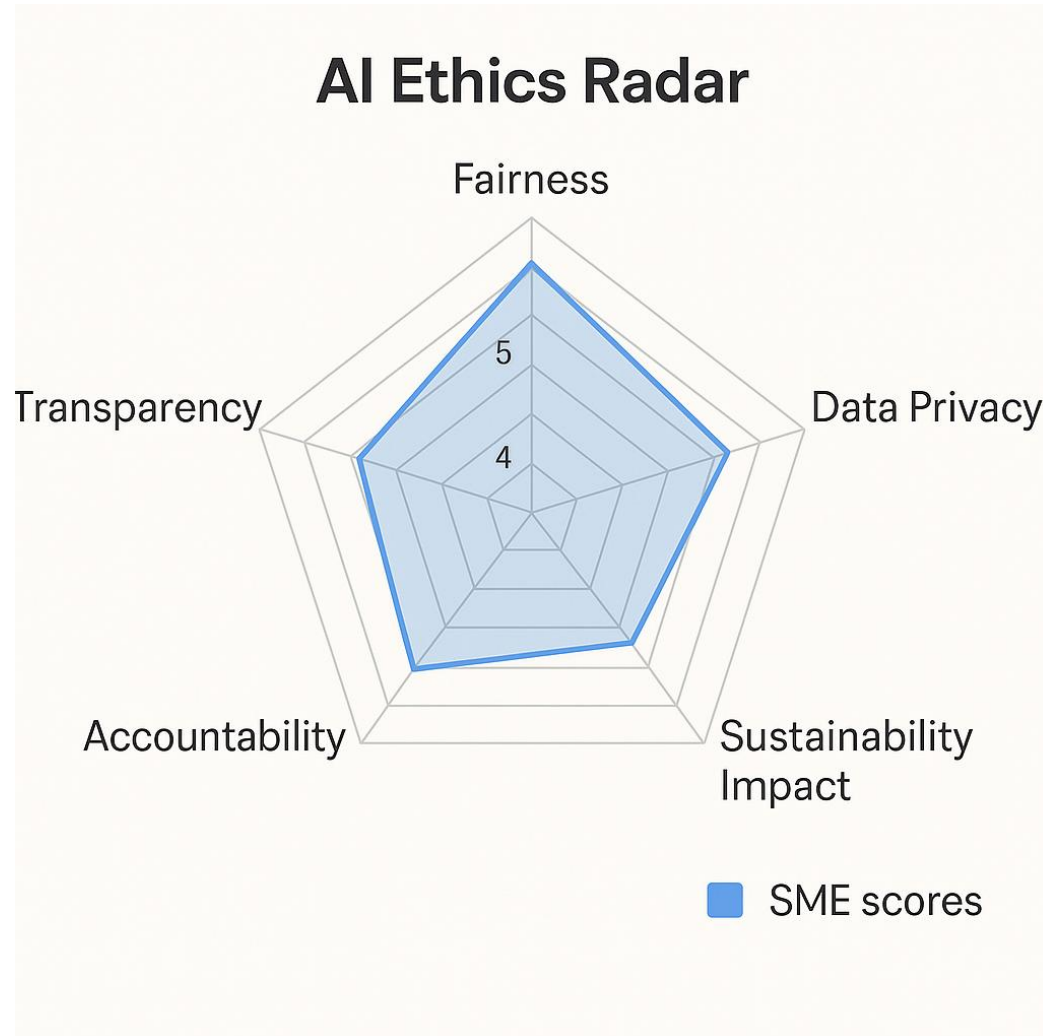
Ясен проблем и решение, което SME иска да подобри.
Достъп до достатъчно данни или възможност за кратко ръчно измерване.
Собственик на процеса и човек, който може да разреши действие.
Приемлив риск за клиентите, служителите и данните.
Период за проверка и предварително правило за мащабиране, промяна или спиране.

AI и устойчивост: профил на зрелост

Матрицата показва четири различни ситуации. Най-рискова е висока AI активност без достатъчна устойчивост и управление. Целта е стратегическо съгласуване, а не максимален резултат по всяка ос.

AI Ethics Radar

Оценяване от 1 до 5 по прозрачност, справедливост, отчетност, защита на данните и устойчиво въздействие. Нисък резултат не забранява пилота, но изисква safeguard или промяна на обхвата.

Задача 2: AI Matchmaker

10 мин

Инструкции

Всяка група избира две SME предизвикателства: висок разход, дефекти, отпадък, недостиг на вода, ESG въпросник или нестабилно търсене. Свържете всяко предизвикателство с подход: правило, dashboard, прогноза, computer vision, generative AI или без AI. Обяснете защо подходът е достатъчен и какво не трябва да се автоматизира. Определете един риск и един safeguard.

Очакван резултат

Две аргументирани съвпадения между проблем и метод.

Критерии за избор на платформа

Критерий	Какво проверява треньорът	Червен флаг
Функция	Поддържа ли точното решение?	Демо без връзка с бизнес процеса
Данни	Как се въвеждат, извеждат и изтриват?	Няма export или ясна собственост
Интеграция	Работи ли с наличните системи?	Скъп custom integration
Обяснимост	Може ли резултатът да се провери?	Непрозрачен score без основания
Сигурност и GDPR	Къде се обработват данните?	Неясни роли и условия
Цена и капацитет	Има ли реалистичен TCO?	Пилотът изисква постоянен консултант
Изход	Може ли SME да смени доставчика?	Vendor lock-in без план

Платформи по функция

Нужда	Примери за проучване	Подходящ първи тест
Dashboard и KPI	Power BI, Looker Studio	Импорт на 8–12 седмици данни
Енергийно управление	DEXMA / Spacewell Energy	Един обект или една машина
Поддръжка на активи	UpKeep	Един критичен актив и история на откази
LCA и продуктови сценарии	openLCA	Сравнение на два материала
Хранителен отпадък	Winnow	Една кухня и една категория отпадък
ESG workflow	Microsoft Sustainability Manager, Greenomy, Datamaran	Data map и тестов индикатор
Генеративен AI	ChatGPT, Claude, Gemini в одобрена среда	Обобщение само от проверени източници
Симулация	Simul8	Един процес и два сценария

Примерите не представляват препоръка. Проверете актуални функции, цена, условия за данни и SME пригодност.

Безопасна употреба на generative AI

Използвайте одобрена организационна среда и ясна политика за данните.
Не въвеждайте лични данни, договори, търговски тайни или непубликувани резултати без правно основание и контрол.
Ограничете задачата до предоставени и проверими източници.
Изисквайте цитиране към доказателството и проверявайте всяко числово твърдение.
Назначете човек, който одобрява текста и носи отговорност за употребата му.

БЛОК 3

Оперативни пилоти

Енергия, материални загуби и вода: от наблюдение към действие

60 минути

Казус: енергиен hotspot в мебелно производство

Семейна фирма, компресор, CNC машини, отопление и три смени

Проблем

Сметката расте, но екипът не знае кой актив и коя поръчка движат пика.

Работна намеса

Седмица ръчно логване, подмерване на компресора, нормализиране по произведени единици и alert при необичайна базова консумация.

Резултат / критерий

Проверка за 6 седмици.
Действие: инспекция за теч или промяна на графика.

Фокус за дигиталния треньор

Преди алгоритъм е нужна причинно свързана карта: актив, данни, решение, действие.

Energy Pilot Canvas

Поле	Работен запис
Hotspot / актив	Компресорна система
Baseline	Среден kWh на производствен час за 8 седмици
Данни и честота	15-минутен електромер + производствени часове
Решение	Има ли необичайна консумация извън производство?
Метод	Праг спрямо baseline и ден от седмицата
Действие	Проверка за теч и изключване на празен ход
Собственик	Ръководител поддръжка
Safeguard	Няма автоматично спиране на безопасност критични системи
Проверка	6 седмици; scale при $\geq 8\%$ стабилно намаление

Задача 3: Energy Hotspot and Data Map

15 мин

Инструкции

Изберете SME и пет енергийно значими дейности или актива.
Запишете наличните данни, честота, собственик и известен проблем с качеството.
Формулирайте един въпрос за решение и нормализиран индикатор.
Изберете най-простия метод, действие след сигнал и упълномощено лице.
Определете период за проверка и правило scale, revise или stop.

Очакван резултат

Едностраничен Energy Pilot Canvas.

Проверка на енергийния пилот

Baseline сравнява сходни периоди и отчита обем, температура или работни часове.

Alert води до безопасно действие, а не само до известие.

Ефектът се проверява спрямо нормализиран индикатор.

Спестяването не се обявява преди достатъчно наблюдение.

Пилотът спира, ако данните остават ненадеждни или рискът надвишава стойността.

Материалната загуба има много форми

Излишна покупка, остатъци и непродаден запас.
Дефект, преработка, връщане или бракувана опаковка.
Грешка в информацията, която води до повторна работа.
Неподходящ дизайн, който затруднява ремонт или повторна употреба.
Пропуснатата стойност от страничен продукт или материален поток.

Material Loss Map

Етап	Материал / информация	Загуба	Честота / обем	Цена	Причина	Доказателство
Доставка	Плоскости + спецификация					
Разкрой	Детайли + план					
Сглобяване	Компоненти + поръчка					
Опаковане	Картон + етикет					
Доставка / връщане	Продукт + причина					

Неизвестните стойности се маркират. Оценката трябва да отделя факт от допускане.

Казус: материални загуби при кетъринг

Кухня с променливо търсене и 60 позиции в менюто

Проблем

Свърхпроизводство, неточни порции и смесени категории отпадък.

Работна намеса

Ръчно теглене по категории, свързване с продажби и тест на по-кратко меню. AI прогноза се разглежда след стабилизиране на данните.

Резултат / критерий

kg отпадък на 100 порции и наличност на ключови артикули.

Фокус за дигиталния треньор

Първо направете загубата видима. Технологиата идва след причината и решението.

Задача 4: Material Loss Walk

15 мин

Инструкции

Изберете продукт, меню, поръчка или услуга.

Начертайте материалния и информационния поток от доставчик до клиент и край на жизнения цикъл.

Маркирайте загубите: планиране, дизайн, процес, качество, опаковка, handling, return или информация.

Оценете честота, обем и цена; обозначете неизвестните.

Предложете три алтернативи, включително една без AI, и изберете интервенция.

Очакван резултат

Material Loss Map с приоритетна интервенция, резултатен индикатор и trade-off индикатор.

Йерархия на решенията при отпадък

Предотвратяване чрез по-добро планиране, спецификация или дизайн.
Намаляване на материала или грешките в процеса.
Повторна употреба, ремонт или връщане в собствен процес.
Рециклиране и оползотворяване, когато по-горните опции не са реалистични.
Изхвърлянето остава последна възможност и не трябва да се прикрива като „кръгово“ решение.

Първи воден баланс

Входове	Употреба	Изходи / загуби	Данни	Разлика
Фактурирана вода	Производство		Месечна фактура	
Собствен водоизточник	Почистване		Водомер / оценка	
Дъждовна вода	Санитарни нужди		Липсват данни	
Върната / рециклирана	Охлаждане		Процесен лог	

Балансът не изисква съвършена точност. Разликата показва къде следва да се измерва.

Water Alert Protocol

Поле	Определение
Събитие	Консумация извън нормалното след края на смяната
Контекст	Производство, почистване, температура, известна поддръжка
Правило	>25% над съпоставима базова линия за 2 интервала
Получател	Отговорник смяна + поддръжка
Безопасни проверки	Кранове, видими течове, показание на водомера
Ескалация	Качество или управление при риск за процеса
Закриване	Причина, действие, измерена нормализация
False alarm review	Месечен преглед на прага и контекста

Задача 5: Operational Water Alert

12 мин

Инструкции

Опишете подозираното събитие с обикновени думи.
Посочете данните и контекста за разлика между нормална и необичайна работа.
Определете предварителен праг или сравнително правило.
Назначете получател, време за реакция и безопасни проверки.
Опишете ескалацията, закриването и анализа на false alarms.

Очакван резултат

Water Alert Protocol, който първо може да се тества ръчно.

БЛОК 4

Доказателства, регулации и растеж

Как отчетността се превръща в надеждна
управленска способност

50 минути

VSME логика за SME отчетност

Започва се от малък набор показатели, които имат бизнес и stakeholder смисъл.
Всеки показател има определение, собственик, източник, период и контрол.
Данните трябва да могат да се проследят до документ или система.
Неизвестното и допускането се обозначават ясно.
По-сложна автоматизация се добавя след стабилизиране на процеса.

Sustainability Evidence Register

Искане / KPI	Определение	Източник	Собственик	Период	Контрол	Статус
Електроенергия	kWh, всички обекти	Фактури + измервател	Финанси	Месечно	Сверка с GL	
Отпадък	kg по код / категория	Кантар + протокол	Операции	Месечно	Подпис / снимка	
Вода	m³ по обект	Фактура / водомер	Фасилити	Месечно	Сравнение с тренд	
Обучение	Участници и часове	HR регистър	HR	Тримесечно	Списък присъствие	

Полето „статус“ може да е: налично, частично, липсва, нужда от валидиране.

AI Use Inventory

Use case	Цел	Данни	Доставчик / модел	Human oversight	Риск	Следващ преглед
Прогноза на търсене						
Чатбот за клиенти						
Скрининг на кандидати						
ESG draft assistant						

Регистърът подпомага управлението на AI Act, GDPR, сигурност и вътрешна отговорност.

AI Act: практичен подход за треньора

Инвентаризирайте къде компанията използва или възнамерява да използва AI. Разграничете нискорискови помощни задачи от решения с ефект върху хора, права или безопасност.

Документирайте целта, данните, доставчика, човешкия контрол и incident route.

Не давайте правно заключение, когато казусът изисква специалист.

Проверявайте актуалните задължения и срокове според ролята на компанията.

Доказателство срещу greenwashing

Всяко екологично твърдение трябва да има обхват, период и измерима основа.
Сравнението посочва baseline и метод, а не само процент.
Генериран текст не заменя проверката на данните.
Trade-off ефектите се разглеждат, например по-ниска енергия срещу повече материал.
Комуникацията описва постигнатото и ограниченията, без общи обещания.

Казус: български моден бранд

12 служители, онлайн продажби в шест пазара и рециклирани материали

Проблем

Купувачите искат доказателства за произход, емисии и доставчици. Данните са разпръснати.

Работна намеса

Evidence register, ограничен набор KPI и контролиран AI помощник за първи проект на отговори от одобрени документи.

Резултат / критерий

По-бързи отговори към B2B клиенти, по-малко несъответствия и ясни липси в данните.

Фокус за дигиталния треньор

Платформата не създава доказателство. Тя организира и представя проверената информация.

Задача 6: Evidence Register

12 мин

Инструкции

Изберете един клиентски или отчетен въпросник.
Разделете всяко искане на показател, определение и период.
Запишете източника, собственика и контролата.
Маркирайте налично, частично, липсва или нужда от валидиране.
Изберете една липса и предложете пропорционална стъпка за затварянето ѝ.

Очакван резултат

Мини регистър на доказателствата с една приоритетна data gap.

Устойчивостта като двигател на растеж

По-добра позиция в procurement и вериги на доставки.
Намаляване на разходи и по-стабилна оперативна работа.
Нови услуги, базирани на натрупана способност или данни.
По-добра подготовка за финансиране и партньорства.
Достъп до сегменти, които изискват прозрачност и доказателства.

Buyer Value Proposition Canvas

Купувач	Проблем / изискване	Доказателство	Полза	Ограничение
Корпоративен клиент	Нужда от Score 3 данни			
Обществен възложител	Зелени критерии в процедура			
Краен клиент	Произход и ремонтируемост			
Финансираща институция	Риск и инвестиционен ефект			

Бизнес казус за пилот

Компонент	Въпрос	Пример
Стойност	Какво решение или резултат се подобрява?	-8% kWh на поръчка
Разход	Какво изисква пилотът?	Измервател, 20 часа екип
Риск	Какво може да навреди?	False alert спира производство
Приемане	Кой трябва да промени поведение?	Началник смяна
Доказателство	Как ще се измери ефектът?	Baseline + 6 седмици
Опция	Какво правим без AI?	Правило и dashboard
Решение	Scale, revise или stop?	Решение на review date

Казус: устойчивост в B2B procurement

Производител на компоненти, който кандидатства за договор с голям клиент

Проблем

Въпросникът изисква енергия, материали, трудови практики и план за подобрене.

Работна намеса

Екипът подготвя evidence register, избира три KPI и предлага 90-дневен пилот за енергийна ефективност.

Резултат / критерий

По-надежден отговор, видими data gaps и конкретен план вместо общи обещания.

Фокус за дигиталния треньор

Превърнете compliance въпроса в управленска задача и доказуемо предложение към купувача.

Задача 7: От feature към buyer value

10 мин

Инструкции

Изберете една AI или sustainability capability.
Опишете конкретен купувач и неговото изискване.
Заменете техническата функция с бизнес резултат.
Добавете доказателство, период и ограничение.
Подгответе 45-секундно обяснение без общи маркетингови фрази.

Очакван резултат

Кратко buyer value proposition с проверимо доказателство.

Сканиране за нови пазари и сигнали

Клиентски въпроси, загубени оферти и нови procurement критерии.
Регулаторни промени, които засягат продукт, данни или твърдения.
Промени в цена и наличност на енергия, материали и вода.
Нови технологии и доставчици, които променят икономиката на решение.
Слаби сигнали, които изискват наблюдение, а не незабавна инвестиция.

Monthly Signal Board

Сигнал	Източник	Значение за SME	Вероятнос т	Хоризонт	Собственик	Следващо решение

Задача 8: Three-Scenario Sprint

12 мин

Инструкции

Изберете несигурност, която влияе върху SME: цена, регулация, технология, климат или пазар.

Опишете базов, благоприятен и неблагоприятен сценарий.

Определете ранен сигнал за всеки сценарий.

Запишете решение без съжаление, което помага при всички сценарии.

Посочете trigger, който активира по-голяма инвестиция.

Очакван резултат

Три кратки сценария, общо действие и trigger за решение.

Dependency and Trigger Map

Зависимост	Какво може да се промени	Ранен сигнал	Trigger	Подготвено действие
Ключов материал				
Енергиен доставчик				
Клиент / marketplace				
Регулация / стандарт				
Критичен служител / умение				

БЛОК 5

Коучинг клиника

Фасилитиране, приемане, измерване и 90-дневен план

50 минути

60-Minute AI Sustainability Clinic

Минути	Етап	Въпрос	Резултат
0–8	Проблем	Кое решение или загуба има значение?	Ясно problem statement
8–18	Процес и данни	Как работи сега и какво знаем?	Карта и data gaps
18–28	Опции	Коя е най-простата намеса?	AI и non-AI варианти
28–40	Пилот	Кой, какво, кога и с каква защита?	Pilot Charter
40–50	Измерване	Как ще проверим резултата?	KPI и review date
50–60	Ангажимент	Каква е следващата стъпка?	Собственик и срок

Въпроси, които движат коучинг разговора

Кое решение в момента се взема бавно, скъпо или на сляпо?
Какво се случва, ако не направим нищо през следващите шест месеца?
Какво вече измервате, дори и несистематично?
Кой ще промени поведението си, ако пилотът работи?
Какво не трябва да автоматизираме?
Какво доказателство ще е достатъчно за следващото решение?

Stakeholder and Adoption Map

Група	Какво се променя	Полза	Опасение	Участие	Adoption indicator
Собственик					
Операции					
Служители					
ИТ / външен доставчик					
Клиент / партньор					

90-дневна пътна карта

Период	Цел	Дейности	Собственик	Доказателство	Gate
Дни 1–30	Разбиране и baseline				
Дни 31–60	Ръчен или ограничен пилот				
Дни 61–90	Проверка и решение				
След ден 90	Scale, revise или stop				

Измерване на резултата

Ниво	Примерен въпрос	Показател
Учение	Разбират ли участниците проблема и метода?	Pre/post self-rating; качество на canvas
Употреба	Прилага ли се новият процес?	Дял обработени сигнали; активни потребители
Оперативен резултат	Промени ли се процесът?	kWh/поръчка; kg загуба; m³/единица
Бизнес резултат	Има ли измерима стойност?	Разход, срок, качество, приход
Safeguard	Остана ли рискът приемлив?	False alerts; инциденти; оплаквания

Задача 9: Pre-mortem на пилота

10 мин

Инструкции

Представете си, че след 90 дни пилотът е неуспешен.

Запишете възможните причини: данни, хора, процес, доставчик, етика, цена или измерване.

Оценете вероятност и влияние.

Изберете трите най-важни риска.

Добавете превантивна мярка, собственик и ранен сигнал.

Очакван резултат

Приоритизиран риск регистър, свързан с Pilot Charter.

Дигитални платформи за онлайн фасилитация

Mentimeter или Slido за бързи анкети и анонимни въпроси.
Microsoft Forms или Google Forms за readiness check и обратна връзка.
Miro, Mural или FigJam за карти, flow maps и stakeholder работа.
Teams или Zoom breakout rooms за работа по казуси.
Excel, Google Sheets или Power BI за baseline и прости dashboards.
Споделен PowerPoint или документ за попълване на canvas шаблоните.

БЛОК 6

Финална симулация

От SME проблем до защитим 90-дневен пилот

35 минути

Финална задача: SME Pilot Challenge

22 мин

Инструкции

Изберете един от казусите или реално SME.
Формулирайте проблема като решение, което трябва да се подобри.
Попълнете данни, baseline, метод, действие, собственик и safeguard.
Добавете един резултатен и един trade-off индикатор.
Подгответе 90-дневна карта и 3-минутно представяне.

Очакван резултат

Завършен Pilot Charter и кратка защита пред останалите.

Pilot Charter

Поле	Решение на групата
SME и проблем	
Решение, което се подобрява	
Baseline и данни	
Метод / инструмент	
Действие след резултат	
Собственик и участници	
Safeguard и stop rule	
KPI + trade-off indicator	
Период и review date	
Scale / revise / stop критерий	

Рубрика за представяне

Критерий	0	1	2
Проблем	Неясен	Разпознаваем	Свързан с конкретно решение
Данни	Липсват	Изброени	Достатъчни и с качество
Метод	Tool-first	Частично обоснован	Най-прост достатъчен метод
Действие	Няма	Общо	Конкретно, безопасно и с owner
Измерване	Няма KPI	Само резултат	Резултат + trade-off + baseline
Управление	Няма safeguard	Посочен риск	Safeguard, stop rule и review date

Финална проверка на знанията

7 мин

Инструкции

Кога правило или dashboard е по-добро от AI модел?
Кои са минималните компоненти на безопасен пилот?
Как се различават резултатен и trade-off индикатор?
Кога дигиталният тренъор трябва да привлече правен или технически специалист?
Какво доказателство е нужно преди scale решение?

Очакван резултат

Пет кратки отговора и лична тема за допълнително развитие.

Материали за работа след обучението

Материал	Приложение
Sustainability Perception Map	Начална дискусия и приоритет
AI Readiness + Ethics Radar	Оценка на готовност и риск
Energy Pilot Canvas	Енергиен hotspot и пилот
Material Loss Map	Видими загуби и интервенция
Water Alert Protocol	Ръчно тестване на operational alert
Evidence Register + AI Use Inventory	Отчетност и управление
Buyer Value Proposition	Procurement и растеж
Signal Board + Scenario Sprint	Future readiness
Pilot Charter + 90-Day Roadmap	Изпълнение и решение за scale

Основни изводи за дигиталния треньор

Смисленият AI пилот започва от решение, загуба или риск, които SME разбира.
Най-простият достатъчен метод често създава най-бързото учене.
Данните имат стойност само когато водят до отговорно действие.
Устойчивостта изисква доказателства и честно описание на ограниченията.
Scale решението идва след измерен резултат, приемане от хората и приемлив риск.

Благодаря

Въпроси и следваща стъпка

Всеки участник избира една SME ситуация, в която ще приложи избран шаблон през следващите 14 дни.

доц. д-р Зорница Йорданова

